

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

Januari 2017

Näringsdepartementet

Tillsyn över installationer för alternativa drivmedel

I denna promemoria lämnas förslag om vilka myndigheter som ska utöva tillsyn över att lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel och förordningen (2016:917) om krav på installationer för alternativa drivmedel följs. Statens energimyndighet, Transportstyrelsen, Elsäkerhetsverket och kommuner får i uppgift att utföra tillsyn rörande de olika frågor som regleras i lagen respektive förordningen. I promemorian föreslås också att Transportstyrelsen ska få meddela föreskrifter om skyldighet att lämna information om vilka fordon som regelbundet kan tankas med enskilda drivmedel på marknaden eller laddas vid laddningspunkter och att Konsumentverket ska få meddela föreskrifter om skyldighet att vid tankstationer tillhandahålla information om enhetspriser för andra relevanta drivmedel. Påföljder för överträdelse av sådana föreskrifter föreslås hanteras enligt förfarandet i marknadsföringslagen (2008:486), vilket t.ex. innebär att talan om förbud och ålägganden vid överträdelse förs vid Patent- och marknadsdomstolen, och att Konsumentombudsmannen i fall av mindre vikt kan meddela förelägganden.

Förslagen föreslås träda i kraft den 18 november 2017.

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:915)
om krav på installationer för alternativa drivmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel

dels att 7–9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 7 a–c och 8 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs, dock inte i fråga om tankstationer för väte.

7 a §

När det gäller tankstationer för väte utövas tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs av den kommun som utövar tillsyn över tankstationen enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

7 b §

En kommuns uppgifter enligt 7 a § ska fullgöras av den nämnd som utövar tillsyn enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

7 c §

Om en kommun har träffat avtal med en annan kommun enligt 26 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor om att de uppgifter som kommunen har enligt den lagen, får den tillsyn som avses i 7 a § utföras av den andra kommunen.

8 §

Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som omfattas av tillsynen ska fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Den myndighet som utövar tillsyn får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att de som omfattas av tillsynen ska fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag och enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.

8 a §

Om en näringsidkare inte lämnar information om enhetspriser enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 6 § tillämpas marknadsföringslagen (2008:486), med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan prisinformation ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

9 §

Tillsynsmyndigheten får ta ut avgifter för ärendehandläggning och för tillsynen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Den myndighet som utövar tillsyn får ta ut avgifter för ärendehandläggning och för tillsynen.

Regeringen eller den myndighet eller kommun som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana avgifter.

Denna lag träder i kraft den 18 november 2017.

1.2 Förslag till lag om ändring i
marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs att 1 § marknadsföringslagen (2008:486) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag har till syfte att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenter och näringsidkare.

Bestämmelser om marknadsföring finns bl.a. i

- lagen (1992:1672) om paketresor,
- tobakslagen (1993:581),
- lotterilagen (1994:1000),
- sjölagen (1994:1009),
- lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
- lagen (1996:1006) om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet,
- lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas,
- lagen (1999:158) om investerarskydd,
- lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster,
- lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
- prisinformationslagen (2004:347),
- lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler,
- försäkringsavtalslagen (2005:104),
- lagen (2005:405) om försäkringsförmedling,
- lagen (2006:484) om

Bestämmelser om marknadsföring finns bl.a. i

- lagen (1992:1672) om paketresor,
- tobakslagen (1993:581),
- lotterilagen (1994:1000),
- sjölagen (1994:1009),
- lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
- lagen (1996:1006) om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet,
- lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas,
- lagen (1999:158) om investerarskydd,
- lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster,
- lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
- prisinformationslagen (2004:347),
- lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler,
- försäkringsavtalslagen (2005:104),
- lagen (2005:405) om försäkringsförmedling,
- lagen (2006:484) om

¹ Senaste lydelse 2016:1223.

franchisegivares
 informationsskyldighet,
 – lagen (2010:510) om
 lufttransporter,
 – radio- och tv-lagen (2010:696),
 – alkohollagen (2010:1622),
 – konsumentkreditlagen
 (2010:1846),
 – lagen (2011:914) om
 konsumentskydd vid avtal om
 tidsdelat boende eller
 långfristig semesterprodukt,
 – lagen (2013:1054) om
 marknadsföring av
 modersmjölksersättning och
 tillskottsning,
 – lagen (2014:1344) med
 kompletterande bestämmelser till
 EU:s tåg-, fartygs- och
 busspassagerarförordningar,
 – lagen (2015:671) om alternativ
 tvistlösning i
 konsumentförhållanden,
 och
 – lagen (2015:953) om
 kollektivtrafikresenärers
 rättigheter.

franchisegivares
 informationsskyldighet,
 – lagen (2010:510) om
 lufttransporter,
 – radio- och tv-lagen (2010:696),
 – alkohollagen (2010:1622),
 – konsumentkreditlagen
 (2010:1846),
 – lagen (2011:914) om
 konsumentskydd vid avtal om
 tidsdelat boende eller
 långfristig semesterprodukt,
 – lagen (2013:1054) om
 marknadsföring av
 modersmjölksersättning och
 tillskottsning,
 – lagen (2014:1344) med
 kompletterande bestämmelser till
 EU:s tåg-, fartygs- och
 busspassagerarförordningar,
 – lagen (2015:671) om alternativ
 tvistlösning i
 konsumentförhållanden,
 – lagen (2015:953) om
 kollektivtrafikresenärers
 rättigheter, och
 – lagen (2016:915) om krav på
 installationer för alternativa
 drivmedel.

Denna lag träder i kraft den 18 november 2017.

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:917) om krav på installationer för alternativa drivmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2016:917) om krav på installationer för alternativa drivmedel

dels att 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas åtta nya paragrafer, 9–16 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna förordning är meddelad med stöd av

– 3 § lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel i fråga om 3–8 §§, och
– 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

– 3 § lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel i fråga om 3–8 §§,
– 5 § lagen om krav på installationer för alternativa drivmedel i fråga om 9 §,
– 6 § lagen om krav på installationer för alternativa drivmedel i fråga om 10 §,
– 9 § lagen om krav på installationer för alternativa drivmedel i fråga om 16 §, och
– 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

Information till användare

9 §

Transportstyrelsen får meddela föreskrifter om skyldighet att lämna information om vilka fordon som regelbundet kan tankas med enskilda drivmedel på marknaden eller laddas vid laddningspunkter.

10 §

Konsumentverket får meddela föreskrifter om skyldighet att vid tankstationer tillhandahålla information om enhetspriser för andra relevanta drivmedel.

Tillsyn

Avgifter för laddning av elfordon**11 §**

Energimyndigheten utövar tillsyn över att 4 § lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel om avgifter för laddning av elfordon följs.

Laddningspunkter för elfordon**12 §**

Energimyndigheten utövar tillsyn över att 3–5 §§ följs.

Landströmsförsörjning till fartyg**13 §**

Transportstyrelsen utövar tillsyn över att 6 § följs såvitt avser de delar av systemet för landströmsförsörjning som är fast monterade på fartyget eller följer med fartyget vid färd.

14 §

Elsäkerhetsverket utövar tillsyn över att 6 § följs såvitt avser de delar av systemet för landströmsförsörjning som är fast monterade på land eller som förvaras på land när systemet inte används.

Information till användare**15 §**

Transportstyrelsen utövar tillsyn över att föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 § följs.

Föreskrifter om tillsynen**16 §**

Den myndighet som utövar tillsyn får meddela föreskrifter om

1. tillsynen, och
 2. avgifter för ärendehandläggning och för tillsynen.
-

Denna förordning träder i kraft den 18 november 2017.

2 Bakgrund och redogörelse för behoven av reglering

Den 18 november 2016 trädde lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel och förordningen (2016:917) om krav på installationer för alternativa drivmedel i kraft. Lagen och förordningen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen i de delar som direktivet kräver författningsreglering. Direktivet kräver också att medlemsstaterna tar fram nationella handlingsprogram för bl.a. utbyggnaden av infrastrukturen för alternativa drivmedel. Regeringen beslutade den 17 november 2016 att anta ett sådant handlingsprogram.

Regleringen i den nämnda lagen och förordningen innebär att installationer för alternativa drivmedel ska uppfylla vissa standarder i syfte att underlätta utbyggnaden av infrastrukturen för alternativa drivmedel och på så sätt öka användandet av alternativa drivmedel. Lagen och förordningen ger också möjlighet att meddela föreskrifter om krav att lämna information till användare om vilka fordon som kan tankas med alternativa drivmedel och om prisjämförelser.

Varken i lagen eller i förordningen anges vilka myndigheter som ska utöva tillsyn över att lagen och förordningen följs. Frågan om vilka myndigheter som ska utöva tillsyn togs inte heller upp i förarbetena till lagen (prop. 2015/16:186) eller i den promemoria som låg till grund till förslaget i propositionen och i vilken även ett förslag till förordningsreglering redovisades. I denna promemoria lämnas därför förslag till vilka myndigheter som ska utöva tillsyn över att lagen och förordningen följs.

I lagen om krav på installationer för alternativa drivmedel finns vidare bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om krav att lämna olika typer av information till användarna om installationerna eller drivmedlet. I förordningen har några sådana föreskrifter inte meddelats. Inte heller har regeringen bemyndigat någon myndighet att meddela sådana föreskrifter eller utsett någon myndighet att utöva tillsyn över att föreskrifterna följs. I denna promemoria lämnas förslag till vilka myndigheter som ska meddela dessa föreskrifter och vem som ska utöva tillsyn över att föreskrifterna följs.

En övergripande tillsynsmyndighet eller flera?

Direktivet 2014/94/EU om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen syftar i första hand till att öka utbyggnaden och underlätta användandet av infrastrukturen för att på så sätt öka användandet av alternativa drivmedel. Gemensamma standarder för anläggningarna innebär t.ex. att en konsument vet att det går att ladda sin elbil eller tanka sin välgasbil med samma utrustning vid alla laddnings- respektive tankstationer. Avsikten med direktivet är däremot inte att öka t.ex. säkerheten vid användningen av infrastrukturen. Detta tillgodoses av andra regelverk. Direktivet reglerar standarder för laddningspunkter för elfordon, landströmsanslutning för fartyg, tankstationer för väte till motorfordon samt tankstationer för metangas till såväl motorfordon som fartyg. I förordningen om krav på installationer för alternativa drivmedel finns för närvarande krav för laddningspunkter för elfordon, landströmsanslutningar för fartyg och tankstationer för väte till motorfordon. Eftersom syftet således är att öka användarvänligheten och att således några säkerhetsbedömningar i anslutning till kontrollen av standarderna följs inte behöver göras, vore en tänkbar lösning att en och samma myndighet kontrollerar att standarderna för samtliga installationer uppfylls, oavsett vilket transportslag som installationen betjänar, utifrån det angivna syftet. Det huvudsakliga intresset som ska beaktas är användarnas, dvs. i första hand konsumenternas, men också rederiernas när det gäller standarder för landströmsanslutning. En sådan lösning med en gemensam tillsynsmyndighet skulle dock innebära att den myndigheten behöver utföra tillsyn på objekt som myndigheten hitintills inte har kommit i kontakt med och därför kan behöva öka sin kompetens inom nya transportsektorer. Det skulle också innebära att de flesta av tillsynsobjekten kommer att behöva ställa sin anläggning till förfogande för ytterligare en tillsynsförrättning utöver vad som gäller i dag. Det finns således nackdelar med att en och samma myndighet utövar tillsyn över samtliga de krav som lagen och förordningen reglerar.

Frågan är om en bättre lösning är att tillsynen utförs av de myndigheter som i dag har kontakt med eller utför tillsyn över de aktuella anläggningarna enligt andra, befintliga bestämmelser. I dag utför Elsäkerhetsverket tillsyn över att föreskrivna krav på elinstallationer följs; Statens energimyndighet (Energimyndigheten) har i uppdrag att vara samordnare för utbyggnad av laddinfrastruktur (jfr regeringens beslut den 25 juni 2015 om Naturvårdverkets regleringsbrev för budgetåret 2015 avseende klimatinvesteringar i kommuner och regioner); Transportstyrelsen utför tillsyn över att fartygs utrustning uppfyller föreskrivna krav; och kommuner utför tillsyn över att välgasmackar uppfyller föreskrivna krav. Tillsynen utförs i princip uteslutande för att kontrollera huruvida säkerheten vid

dessa installationer är tillräcklig. Myndigheternas kunskap om de anläggningar m.m. som de utövar tillsyn över enligt befintliga regelverk bör dock vara av värde även när det gäller tillsynen över de nya bestämmelserna om krav på installationer för alternativa drivmedel, även om syftena med bestämmelserna är olika. En annan fördel med att som utgångspunkt låta befintliga tillsynsmyndigheter utföra tillsyn på de objekt de i dag har tillsyn över eller på annat sätt kontakt med, är att kontakterna mellan myndigheter och tillsynsobjekt bör kunna samordnas och ske mer samlat än om tillsynen skulle placeras på en mer horisontellt verkande myndighet. När det gäller tillsyn över direktivets standarder för landströmsanslutning för fartyg förefaller det som särskilt angeläget att denna princip tillämpas eftersom den standard för landströmsanslutning som direktivet anvisar är densamma som Transportstyrelsen redan anvisar i sina riktlinjer och rekommendationer för landström (se avsnitt 3.2). I det fallet finns således såväl kompetens om de faktiska förhållandena kring fartyg och landström som kunskap om den aktuella standarden.

Utgångspunkten för förslagen i denna promemoria är således att den tillsyn som ska utföras enligt lagen respektive förordningen om krav på installationer för alternativa drivmedel ska utföras av de myndigheter som i dag utövar tillsyn eller på annat sätt har uppgifter som rör de aktuella tillsynsobjekten.

3.1 Laddningspunkter för elfordon

Förslag: Energimyndigheten ska utöva tillsyn över att kraven som rör laddningspunkter för elfordon följs.

Skälen för förslaget: I 3–5 §§ förordningen om krav på installationer för alternativa drivmedel anges vilka standarder som ska uppfyllas när det gäller laddningspunkter för elfordon. Det har redan nämnts att Elsäkerhetsverket utövar tillsyn över att gällande bestämmelser om elsäkerhet följs, vilket skulle kunna innebära att den myndigheten också bör utföra tillsyn enligt nu aktuell lagstiftning. Även Energimyndigheten har dock vissa uppgifter som rör laddningsstationer för elfordon, dels som samordnare för utbyggnad av laddinfrastruktur (se avsnitt 3), dels då myndigheten vid en prövning enligt förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar ska lämna uppgifter om bl.a. fördelningen av laddningsstationer för elfordon i varje region och vilka prioriteringar som bör göras för att säkerställa en effektiv utveckling av laddningsinfrastrukturen i regionerna. Regeringen har vidare i budgeten för 2017 (prop. 2016/17:1 utg. område 22, s. 59) tillfört Energimyndigheten medel för uppgifter inom ramen för direktivet. Energimyndigheten bör således utföra tillsyn över att kraven på

laddningspunkter för elfordon enligt förordningen om krav på installationer för alternativa drivmedel följs.

3.2 Landströmsförsörjning till fartyg

Förslag: Transportstyrelsen ska utöva tillsyn över att bestämmelserna om krav på landströmsförsörjning till fartyg följs såvitt avser de delar av systemet för landströmsförsörjning som är fast monterade på fartyget eller följer med fartyget vid färd. Övriga delar av systemet ska Elsäkerhetsverket utöva tillsyn över.

Skälen för förslaget: I 6 § förordningen om krav på installationer för alternativa drivmedel anges vilka standarder som ska uppfyllas när det gäller landströmsförsörjning till fartyg. I avsnitt 3 har angetts att Transportstyrelsen har utfärdat riktlinjer och rekommendationer för landström i vilka anvisas samma standard som gäller enligt förordningen². Transportstyrelsen utövar också tillsyn över att fartyg uppfyller allehanda olika krav på fartygs konstruktion och utrustning. Det är därför lämpligt att Transportstyrelsen även utför tillsyn enligt den nu aktuella förordningen.

Den standard som enligt förordningen ska följas avser dock hela systemet, dvs. såväl den del av systemet som finns ombord på ett fartyg som den del av systemet som finns på land, inklusive t.ex. fasta anordningar på t.ex. en byggnad. Transportstyrelsen har i dag när det gäller befintliga författningar om fartygssäkerhet tillsyn endast över de delar som avser fartyget och dess utrustning, men inte över utrustning etc. som finns på land. Samma avgränsning bör gälla även för den tillsyn som är aktuell här, dvs. Transportstyrelsens tillsynsansvar bör endast gälla de delar av systemet för landströmsförsörjning som är fast monterade på fartyget eller följer med fartyget vid färd. Tillsynen av övriga delar av system för landströmsförsörjning bör utövas av Elsäkerhetsverket.

3.3 Väteförsörjning till transporter

Förslag: Den kommunala nämnd som utövar tillsyn enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor över en vätgasanläggning ska utföra tillsyn över att kraven på installationer för vätgas enligt lagen och förordningen om krav på alternativa drivmedel följs. Om en kommun med stöd av lagen om brandfarliga och explosiva varor har träffat avtal med en annan kommun om att de uppgifter som kommunen har enligt den lagen ska utföras av den andra kommunen, får den andra kommunen även utföra tillsynen

² Transportstyrelsens riktlinjer och rekommendationer för anslutningar av fartyg och fritidsbåtar till landbaserat elnät, 20 april 2015.

enligt lagen och förordningen om krav på installationer för alternativa drivmedel.

Skälen för förslaget

I 7 och 8 §§ förordningen om krav på installationer för alternativa drivmedel anges vilka standarder som ska uppfyllas när det gäller vätes renhet och anslutningsdon till motorfordon för tankning av vätgas. Av 17, 21 och 26 §§ lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor följer att den kommun där hanteringen av brandfarliga varor ska bedrivas har tillsyn inom sitt verksamhetsområde över efterlevnaden av lagen och föreskrifter och beslut som meddelats i anslutning till lagen. I enlighet med bedömningen i avsnitt 3 bör således tillsyn över att bestämmelserna i 8 § förordningen om krav på installationer för alternativa drivmedel utövas av den kommun som utför tillsyn över just den anläggningen enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. Dessutom har kommunen det övergripande ansvaret för anläggningens utformning enligt plan- och bygglagen (2010:900). Helhetsansvaret för dessa vätgasinstallationer hamnar därmed hos kommunerna, vilket bör ge samordningsfördelar för såväl kommunerna som anläggningsinnehavarna. Uppgiften bör fullgöras av samma kommunala nämnd som utför uppgifterna enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. För det fall en kommun har utnyttjat möjligheten enligt 26 § lagen om brandfarliga och explosiva varor att låta annan kommun utföra tillsynsuppgifterna enligt den lagen bör den andra kommunen även utföra tillsynen enligt lagen och förordningen om krav på installationer för alternativa drivmedel. Lagen om krav på installationer för alternativa drivmedel bör därför kompletteras med bestämmelser med detta innehåll.

4 Användarinformation

Förslag: Transportstyrelsen ska få meddela föreskrifter om skyldighet att lämna information om vilka fordon som regelbundet kan tankas med enskilda drivmedel på marknaden eller laddas vid laddningspunkter.

Konsumentverket ska få meddela föreskrifter om skyldighet att vid tankstationer tillhandahålla information om enhetspriser för andra relevanta drivmedel. Om en näringsidkare inte lämnar sådan prisinformation ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas.

Skälen för förslaget

Föreskrifter om lämna information om vilka fordon som regelbundet kan tankas med enskilda drivmedel på marknaden eller laddas vid laddningspunkter

Enligt 5 § lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om skyldighet att lämna information om vilka fordon som regelbundet kan tankas med enskilda drivmedel på marknaden eller laddas vid laddningspunkter. Bestämmelsen avser att genomföra artikel 7.1 i direktivet. Utformningen av direktivet är dock sådan att det inte framstår som lämpligt – om ens möjligt – att meddela nationella föreskrifter innan vissa standarder har tagits fram av de europeiska standardiseringsorganisationerna (jfr särskilt artikel 7.2 i direktivet). Det är dock lämpligt att utse den myndigheter som ska meddela sådana föreskrifter när förutsättningarna enligt direktivet kan anses uppfyllda. Den utsedda myndigheten kan då följa utvecklingen och eventuella åtgärder från kommissionen för att avgöra om det finns förutsättningar att meddela föreskrifter.

Den myndighet som torde ha bäst kunskap om vilka drivmedel som kan användas till olika bilmodeller är Transportstyrelsen. Föreskrifter om information om detta bör därför meddelas av Transportstyrelsen, som även bör utöva tillsyn över att föreskrifterna följs.

Föreskrifter om information om enhetspriser för andra relevanta drivmedel

Enligt 6 § lagen om krav på installationer för alternativa drivmedel får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om skyldighet att vid tankstationer tillhandahålla information om enhetspriser för andra relevanta drivmedel.

När det gäller krav att lämna prisinformation anförde regeringen i förarbetena till lagen (prop. 2015/16:186 s. 25) att det är svårt att i dag ta ställning till vilken information som är relevant för konsumenterna och lämplig att kräva. Någonting som ändrar förhållandena sedan regeringen lämnade propositionen till riksdagen som gör att det nu är möjligt att meddela sådana föreskrifter har inte uppkommit. Det är däremot ändå lämpligt att utse den myndighet som ska meddela sådana föreskrifter när förutsättningarna enligt direktivet kan anses uppfyllda. Den utsedda myndigheten kan då följa utvecklingen och eventuella åtgärder från kommissionen för att avgöra om det finns förutsättningar att meddela föreskrifter.

Den myndighet som torde ha bäst förutsättningar att meddela sådana föreskrifter är Konsumentverket. Konsumentverket får meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna prisinformation och om

beräkningen av pris och jämförpris enligt prisinformationslagen (2004:347) med stöd av bemyndiganden i den lagen och i förordningen (2009:607) med instruktion för Konsumentverket. Den prisjämförelse som ska göras enligt det regelverket avser förvisso en jämförelse av priset för olika mängd av *samma* vara, medan den jämförelse som avses i förevarande EU-direktiv och lagen om krav på installationer för alternativa drivmedel avser en jämförelse av priset för *olika* kategorier av varor. Det är dock i båda fallen fråga om information som avser att underlätta för i första hand en konsument vid valet av drivmedel eller inför ett köp av fordon. Skillnaden bör därför inte ha någon avgörande betydelse när det gäller frågan om vilken myndighet som ska meddela föreskrifter. Konsumentverket bör således meddela dessa föreskrifter.

Om en näringsidkare inte lämnar prisinformation enligt prisinformationslagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen tillämpas förfarandet i marknadsföringslagen (2008:486). Det innebär t.ex. att en näringsidkare vars marknadsföring är otillbörlig får förbjudas att fortsätta med denna eller med någon annan

liknande åtgärd, och att en näringsidkare som vid sin marknadsföring låter bli att lämna väsentlig information får åläggas att lämna sådan information. Sådan prisinformation som avses i prisinformationslagen ska anses vara sådan väsentlig information som avses i marknadsföringslagen. En talan om förbud eller åläggande får väckas av

Konsumentombudsmannen, en näringsidkare som berörs av marknadsföringen, eller en sammanslutning av konsumenter, näringsidkare eller löntagare och prövas i första instans av Patent- och marknadsdomstolen. Förbuden och åläggandena får förenas med vite. Skadestånd kan utdömas. I fall som inte är av större vikt finns en möjlighet för Konsumentombudsmannen att besluta bl.a. förbudsförelägganden och informationsförelägganden.

Skyldigheten att lämna prisinformation enligt förslagen i denna promemoria är till stor del jämförbar med skyldigheten att lämna prisinformation enligt prisinformationslagen. Det är därför lämpligt att vid överträdelse av sådana föreskrifter om skyldighet att lämna information om enhetspriser som avses i denna promemoria införa samma påföljdssystem som det som gäller enligt prisinformationslagen. Det bör därför anges i lagen om krav på installationer för alternativa drivmedel att om en näringsidkare inte lämnar information om enhetspriser enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen ska marknadsföringslagen tillämpas. I likhet med vad som gäller enligt prisinformationslagen bör bestämmelserna om marknadsstörningsavgift i marknadsföringslagen inte tillämpas. Sådan prisinformation som avses i denna promemoria bör också anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

I 1 § marknadsföringslagen finns en uppräknning av författningar som innehåller bestämmelser om marknadsföring m.m.. Uppräkningen bör kompletteras med en hänvisning till lagen om krav på installationer för alternativa drivmedel eftersom den lagen innehåller bestämmelser om rätt att meddela föreskrifter om skyldighet att lämna information om enhetspriser för alternativa drivmedel.

5 Ikraftträdande

Enligt 3–8 §§ förordningen (2016:917) om krav på installationer för alternativa drivmedel ska kraven uppfyllas för installationer som tas i bruk eller förnyas från och med den 18 november 2017. När det gäller de förslag som avser bemyndiganden att meddela föreskrifter om användarinformation kan det inte antas att det uppkommer förutsättningar att meddela sådana föreskrifter som ska gälla före det datumet. Någon tillsyn över de krav som återfinns i lagen respektive förordningen i de nuvarande lydelserna eller enligt de i denna promemoria föreslagna lydelserna kan därför inte antas behöva göras före den 18 november 2017. Det är därför lämpligt att de föreslagna författningsändringarna träder ikraft det datumet.

6 Konsekvenser

Allmänt

Förslagen i denna promemoria innebär i första hand konsekvenser för de myndigheter och kommuner som kommer att utöva tillsyn över lagens och förordningens efterlevnad. Tillsynsmyndigheterna får enligt lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel ta ut avgifter för ärendehandläggningen och för tillsynen.

Utgångspunkten för förslagen är att den tillsyn som ska utföras enligt lagen och förordningen ska utföras av de myndigheter och kommuner som i dag utövar tillsyn eller på annat sätt har uppgifter som rör de aktuella tillsynsobjekten. På så sätt kan berörda myndigheters och kommuners befintliga rutiner och kompetens tas till vara och eventuella kostnadsökningar för de tillkommande uppgifterna begränsas. Förslagen bedöms inte föranleda leda några extra besök av tillsynsobjekten, utöver de som redan utförs för att kontrollera t.ex. säkerheten.

När det gäller installationer för alternativa drivmedel så gäller kraven, och därmed tillsynen, endast sådana installationer som tas i bruk eller förnyas efter den 17 november 2017. De installationer som det för närvarande finns krav på i förordningen är laddningspunkter för

elfordon, landströmsanslutningar för fartyg och tankstationer för vätgas till motorfordon.

Enligt Power Circle, som är en intresseorganisation för den svenska elkraftsbranschen, fanns det i slutet av oktober 2016 2 565 publika laddningspunkter fördelade på 726 laddningsstationer. Antalet laddningsstationer växer kontinuerligt, bland annat med stöd av medel från det s.k. Klimatklivet som nyligen förlängts till 2020.

Landströmsanläggningar finns redan i flera hamnar, bland annat i hamnarna i Göteborg, Helsingborg, Karlskrona, Karlshamn, Luleå, Malmö, Piteå, Stockholm, Trelleborg och Ystad. Det är inte känt om några ytterligare hamnar planerar att installera landströmsanläggningar.

För närvarande finns tre permanenta tankstationer för vätgas: i Göteborg, Sandviken och Stockholm-Arlanda flygplats. Under vintersäsongen finns en mobil vätgastankstation i Arjeplog. Tidigare fanns en station i Malmö. Enligt branschföreningen Vätgas Sverige planeras drygt ett tiotal vätgastankstationer öppnas under perioden 2017 till 2020.

Kravet på information om vilka fordon som regelbundet kan tankas med enskilda drivmedel eller laddas vid laddningspunkter gäller nyregistrerade motorfordon. I Sverige har de senaste åren varje år nyregistrerats ca 300 000 personbilar, 45 000 lätta lastbilar, 6 000 tunga lastbilar och 1 400 bussar.

När det gäller kravet på information om enhetspriser för andra relevanta drivmedel anges i direktivet särskilt tankstationer för naturgas och vätgas. I början av 2016 fanns det 160 publika tankstationer för fordonsgas och 60 stycken privata eller kommunala. Antalet tankstationer för flytande naturgas (LNG) för vägfordon uppgick vid slutet av 2016 till sex stycken.

Konsekvenser för myndigheter

Till följd av förslag i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1, utgiftsområde 22) har anslaget 1:1 Energimyndigheten inom utgiftsområde 21 Energi tillförts medel om 500 000 kronor per år från 2017 och anslaget 1:12 Transportstyrelsen tillförts medel om 500 000 kronor per år från 2017. Finansiering sker genom att anslaget 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur minskas med 1 000 000 kronor. De ökade kostnaderna för Energimyndigheten och

Transportstyrelsen ryms därmed inom befintliga ramar. Eventuella kostnadsökningar hos övriga myndigheter bedöms kunna hanteras inom befintliga ramar.

Konsekvenser för kommuner

Förslaget berör endast kommuner där en tankstation för vätgas kommer att tas i bruk eller förnyas från den 17 november 2017. Fram till 2020 rör det sig om ett tiotal kommuner enligt de planer som Vätgas Sverige redovisat. Som tidigare har konstaterats har berörda kommuner redan ett tillsynsansvar enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. De tillkommande tillsynsuppgifterna på grund av förslaget bedöms kunna utföras med befintlig kompetens och med befintliga rutiner. Några extra tillsynsbesök bedöms inte behövas. Förslaget bedöms därför endast ge mycket marginella kostnadsökningar för de kommuner där det finns tankstationer för vätgas. Om kostnader skulle uppkomma på grund av förslaget kan kommunerna ta ut avgifter för ärendehandläggningen och för tillsynen.

När det gäller lagstiftning som inskränker kommunernas självbestämmande ska enligt 14 kap. 3 § regeringsformen en avvägning göras mellan de kommunala självstyrelseintressena och de nationella intressen som den föreslagna lagstiftningen ska tillgodose. Förslaget i denna promemoria att kommunerna ska få till uppgift att utöva viss tillsyn innebär att en ny uppgift åläggs kommunerna. Det är alltså fråga om en inskränkning av kommunernas självbestämmande som därmed ska föranleda en proportionalitetsbedömning. Syftet med förslaget i denna del och när det gäller även övrig tillsyn enligt lagen om krav på installationer för alternativa drivmedel – att låta kommunerna och inte någon statlig förvaltningsmyndighet utöva tillsynen över standarder för tankstationer för vätgas – är att ingripandena från det allmänna så långt som möjligt bör begränsas och kostnaderna för det allmänna och de enskilda hållas nere. Detta kan bäst uppnås genom att utnyttja de befintliga tillsynsmyndigheterna inom andra, närliggande områden, jfr avsnitt 3. Eftersom kommunerna redan har kontakt med och tillsyn över tankstationer för vätgas i dag i enlighet med annan befintlig lagstiftning (se avsnitt 3 och 3.1) är det av godo för de enskilda att utnyttja kommunerna som tillsynsmyndighet enligt den här aktuella lagstiftningen jämfört med om någon annan, statlig myndighet, skulle få uppgiften utöva tillsyn. Att låta kommunerna utöva tillsynen bör sammantaget medföra lägre kostnader för såväl det allmänna som för enskilda jämfört med om tillsynsuppgifterna skulle läggas på en eller

flera myndigheter som i dag inte utövar tillsyn över eller på annat sätt har kontakt med tillsynsobjekten. Alternativet att låta en statlig myndighet utföra tillsyn skulle riskera att medföra flera tillsynstillfällen än i dag och ökade kostnader för såväl de enskilda som för det allmänna eftersom en statlig myndighet t.ex. inte har den nödvändiga kunskapen om anläggningarna som en kommun redan har. Dessa nackdelar bedöms vara större än den mycket begränsade uppgift som förslaget innebär för de kommuner som berörs. Den föreslagna lagstiftningen bör därför kunna motiveras utifrån de samlade nationella intressena att begränsa påverkan på de enskilda anläggningsinnehavarna och undvika extra kostnader för det allmänna. Sammanfattningsvis bör inskränkningen i det kommunala självstyret som förslaget medför anses vara proportionerligt.

Konsekvenser för domstolar

Överträdelse av föreskrifter om prisinformation föreslås i denna promemoria hanteras enligt marknadsföringslagens bestämmelser, vilket innebär att Patent- och marknadsdomstolen som första instans kommer att pröva talan om förbud och förelägganden m.m. Det är mycket svårt att förutspå hur många mål som lagen om krav på installationer för alternativa drivmedel kan föranleda när det gäller skyldigheter att lämna prisinformation, särskilt som det ännu inte finns någon av kommissionen framtagna gemensam metod för jämförelse av enhetspriser, jfr prop. 2015/16:186 s. 25. De eventuella ökningarna av kostnaderna som kan uppstå för Patent- och marknadsdomstolen och Patent- och marknadsöverdomstolen bör i vilket fall som helst kunna hanteras inom befintliga ramar. Konsekvenserna för övriga domstolar har berörts i prop. 2015/16:186 s. 31.

Konsekvenser för företag

Förslagen innehåller inte några nya krav utöver de som redan beslutats genom lagen och förordningen. Konsekvenserna för företag som tillhandahåller el till elfordon vid en publik laddningsstation, landström till fartyg samt vätgas vid tankstationer eller producerar fordon bedöms därför bli begränsade.

Valet av tillsynsmyndigheter bedöms vara till fördel för företag och näringsliv eftersom befintliga rutiner och kontakter kan utnyttjas. Därmed skapas förutsättningar för att hålla nere eventuella tillsynsavgifter för anläggningsinnehavarna.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel

7 §

I paragrafen anges att regeringen bestämmer vilken myndighet som utövar tillsyn. Paragrafen har justerats så att den inte omfattar tillsyn som avser tankstationer för väte, där bestämmelser om tillsynen finns i 7 a–c §§.

7 a och b §§

Paragraferna är nya och innebär att samma kommunala nämnd som utför tillsyn över tankstationer för väte till motorfordon enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor ska utföra tillsyn över att tankstationer för väte uppfyller kraven i den här lagen och i föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

7 c §

Paragrafen är ny. Det ska strykas under att det enbart är utförandet av tillsynsuppgiften som kan lämnas över. Det övergripande ansvaret kvarstår hos den överlåtande kommunen.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt att besluta förelägganden som behövs för tillsyn. Eftersom begreppet tillsynsmyndighet har tagits bort, jfr 7 §, har det begreppet även tagits bort från denna paragraf.

8 a §

Paragrafen är ny och innebär att påföljder m.m. för överträdelse av föreskrifter om skyldighet att lämna information om enhetspriser hanteras enligt marknadsföringslagen (2008:486).

9 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt att ta ut avgifter för ärendehandläggning och tillsyn samt bemyndigande att meddela föreskrifter om sådana avgifter. Paragrafen har justerats så att den inte enbart omfattar myndigheter som utövar tillsyn, utan även kommuner som med stöd av bemyndigandet i 7 a § kan få till uppgift att utöva tillsyn.

6.2 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

1 §

I *andra stycket* har i uppräknningen lagts till en hänvisning till lagen (2016:915) om krav på installationer för alternativa drivmedel.